

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 46.

V Ljubljani, 11. oktobra 1918.

Leto XIII.

Ob obletnici dr. Krekove smrti.

V težkem času je prišla v Ljubljano tužna vest. Žalost je sedla v srce celega naroda. Pod pretežkimi naporji je nehale biti srce, ki naroda ni ljubilo samo v britkosti, ampak tudi v junaškem naporu. On, ki je v času, ko so junaki plašljivo omahovali, najbolj junaško dvignil naš narodni prapor, z gromkim glasom zaklical celemu svetu naše narodno geslo pravice in svobode, je izdihnil v ljubkem št. Janžu.

Nekateri so objokovali v tistem času bolj usodo naroda, ki je izgubil vodnika, ko ga je bilo najbolj treba, nekateri so morda v srcu kleli nesrečneže, ki so s črno nehvaležnostjo pomagali uničevati odporne sile junaške nature, ki bi bila sicer tudi najtežjim bremenom jeklene kopeli našega naroda kos, s čisto posebnimi občutki pa so prenašali črno vest naši delavci in delavke. Ti niso objokovali smrti samo narodnega prvoboritelja, nehvaležno preganjanega od tistih, ki bi mu morali biti najbolj hvaležni, ne samo znanstvenika, misleca, organizatorja, narodnega gospodarja in politika, objokovali so smrt svojega očeta.

Doktor Krek ni bil oče naše delavske organizacije, bil je mnogo več, bil je oče vsega delavstva skupaj in vsakega delavca posebej in to ne samo v peniški prispodobni, ampak v pravi očetovski skrbi in ljubezni. Saj ni samo poznal vseh delavcev osebno, ampak je poznal tudi skoraj vsakega posameznega delavca osebne težave in nadloge, v katerih je bil vedno pripravljen i svetovalec in pomočnik.

Temu primerno je delavstvo tudi slavilo in bo slavilo njegov spomin. Ne pri šumnih zborih, ampak v tihi molitvi je dalo delavstvo izraza svojim čutilom. Po molitvi je premišljevanje njegovega dela, njegovih načrtov in njegovih nauk za dobrobit delavstva v

kreпки strokovni organizaciji poživelo in bo poživilo v bodoče tesno vez med njim in najbolj njegovimi.

V lepšem času smo letos praznovali prvo obletnico njegove smrti. Se že izkazuje proroška vrednost njegovega sporočila. Ni še konec krvave vojne, za katere obsodbo je našel ravno on med nami najkrepkejši in najprimernejši slovenske izraze; ni še konec krivic in preganjanj, proti katerim se je tako neustrašeno boril, vendar konec te žaloigre se brzo približuje in že v do- gledni daljavi nam svita naša obljubljena dežela, naša Jugoslavija. Neverni se spreobračajo, najhujši sovražniki in nasprotniki njeni že izpovedujejo vero vanjo.

Tudi doma smo lepo pripravljeni za njo. Odložili smo nečedno orožje domačega političnega boja, ki nam ni delal časti. Pozabljene leže škodljive bratske pravde, ki so nam delale tako ogromno narodno škodo. Kako lepa je misel, da smo po pripravah pod njegovim vodstvom ravno na njegovem grobu prvič res iskreno stinili drug drugemu desnice. Seveda mora biti tudi v najradostnejši časi grenka kapljica: še vedno stoji mala peščica za hrbtom združenega naroda z odprtimi noži, in kar je najgrenkejši, izmed tistih, ki jih je smatral nekaj časa za svoje zveste, sicer pa se je celo božjemu učeniku podobno zgodilo.

Pokojni se ob takih mislih ni dolgo ustavljal, tudi v najneprijetnejših trenutkih je znal najti mladeniškega veselja, ki vzbuja pogum in veselje do dela. Ob obletnici nam ni treba tega veselja iskati v naravi, v naših srcih klije vesela nada, da se hitro približuje čas ustajenja in zmagoslavja njegovih idej, in kolikor je za to potrebno skupnega dela, smo ga ob obletnici skupno obljubili; kolikor je za to treba iskrene

molitve, jo bo posebno naše delavstvo rado opravilo.

× × ×

Naša nepolit. društva v Ljubljani so se spominjala 8. oktobra 1918 obletnice dr. Krekove smrti. V stolnici se je vršila slovesna črna sv. maša, ki jo je daroval stolni kanonik Ivan Sušnik, zvesti rajnikov ožji rojak in prijatelj, ob asistenci semeniških duhovnikov. Na koro je proizvajal velik, nalašč v ta namen sestavljen zbor ljubljanskih pevskih, ozir. kulturnih društev Gruberjev »Requiem« v c-molu s spremljevanjem orkestra, kolikor ga je bilo mogoče v Ljubljani v teh časih dobiti. Glasbo je vodil kanonik Kimovec, orglal je stolni kapelnik Stanko Premrl. Zboru in vodstvu gre za veličastno petje vsa pohvala. Pred velikim oltarjem so se razvile štiri društvene zastave naših ljubljanskih Prosvet, na čelu jim prapor sv. Mihaela S. K. S. Z., ki ji je rajni dr. Krek toliko let predsedoval in dvignil našo kulturno religiozno organizacijo na višino, ki jo drugod podobne organizacije niso dosegle. Na stranskih oltarjih so se darovale za pokoj duše apostola Jugoslovanov svete maše, ki so jih naročili Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov, Katoliško društvo za delavke, Katoliško mladeniško društvo, K. s. šentpetersko prosvetno društvo, št. jakobska »Prosveta«, Podporno društvo delavcev in delavk ljubljanske tobačne tvornice, Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza, skupina Ljubljana, Jugoslovanska Strokovna Zveza. Sv. maše za pokoj dr. Krekovi duši so se udeležili odbori in člani naših organizacij v zelo obilem številu. Starešinstvo naše akademične organizacije je bilo zelo častno zastopano. Med verniki je bila tudi županja gospa Franja Tavčarjeva.

Za sporazum!

Ris napade vola ali konja na ta način, da mu skoči za vrat, pregrize žile in pije kri. Nekam tako mora nositi delavska množica birokratični sistem, ki nima drugega smisla kot da sedi na vratu ljudstvu in srka in pije sok njegovega življenja, ne da bi tudi sam sistem dajal in množil ljudstvu življenje.

Drugi greh kaže, da sebe zakrije.

Kakor se na eni strani ne moremo spoprijazniti s svojo smrtjo, tako na drugi bi bilo napačno, ko bi ne našli bratov povsod, kjer delajo in trpijo. Krvoses na ljudskem vratu je tako zloben, da ne le sam sreblje ljudsko kri, ampak tudi ne pusti ljudstvu videti, da je on tisti, ki mu jo pije. Povsod kaže ljudstvu sovražnike, samo sebe ne. Zlasti mu pravi, da mu je tuja narodnost sovražna. Ali pri tuji narodnosti in pri vsakem narodu so nam le tisti sovražni, ki sami delati nočejo ne telesno ne duševno, ampak kolikor delajo, meri njihovo delo na to, kako bi delo iz sebe otresli in upregli druge v jarem, sami po zvijači posneli dobiček in užitek.

S poštenimi skup.

S temi se mi ne moremo sporazumeti. Pač pa z delavci, ki so voljni od svojega truda živeti. S temi pa, naj bojo te ali one stroke, obrti, kulture. — Za nas je boljše, da grmansko zemljo kdo obdeluje, kakor pa če je ne bi nobeden. Nam nič ne škodi, če kdo na Angleškem volno tke in dela platno. Tem

mi nismo nasprotni, s temi želimo živeti v miru in slogi in upamo, da oni z nami.

Od izkoriščevalcev proč.

Pač pa ne maramo, da bi v Berlinu in Londonu ali kjerkoli ustanavljali lovne jame in zvijačno in lakomno navajali tje blago vsega sveta, nikdar siti nikdar zadovoljni, tudi če vidijo ob nepotrebnih svojih kupih pol sveta lačnega in nagega. Tem smo mi nasprotni in oni nam, tem, ki živijo od lakomnih svojih zvijač.

Da bo mogoč sporazum, morajo grehi zoper naravo, zoper naravni red v človeški družbi stran. Kakor ne morem skupaj spati s tatom in roparjem, tako tudi pošteno delavsko ljudstvo ne more obstati v soseščini ljudstva in naroda, ki ga imajo v oblasti oderuhi, lakomneži in nasilniki in ga porabljaajo zoper sosedna ljudstva kot orodje, ki naj izvršuje brezvestne njihove načrte in siti perverzne njihove želje.

Delavska vzajemnost.

Sporazum z vsemi poštenimi, delavnimi, s pravičnim imetkom zadovoljnimi in ob tem sporazumu naj zgine v kot, kar ne mara živeti od dela svojih rok in svojega dušnega truda in kar jemlje in krade človeški družbi zase več kot potrebuje.

Delavci vsega sveta, uredite se, Od svojega dela naj vzame vsak sadu kolikor potrebuje. Kar je odveč, porabite za tiste, ki si sami še ne morejo pomagati. Sedanji čas kliče za delavsko rešitev delavskega sodelovanja.

15 odločilnih svetovnih bitk.

Pred 2400 leti se je sešel ob pobočju maratonskega gorovja vojni svet, da bi sklepali o vojni ali miru. Ni šlo za dosego samo političnih uspehov, ampak cela civilizacija naj bi bila odvisna od tega sklepa.

Deset vojskovodij je vodilo svoje rodove pod vodstvom enajstega Atenca meščanskega stanu kot najvišjega vojnega gospoda. Moč Atencev je znašala 10.000 mož in njim nasproti je stala milijonska armada Perzijanov. Nam vsem je znan izid te vojske, v kateri je Miltiadj uničil velikansko premoč Perzijancev in Darej izgubil svojo vojsko. S to zmago je prenehal svetovno gospostvo Perzijanov nad Azijo in Evropo ter je prešlo na Grke.

Spodbuden govor je izzval splošno navdušenje, in hrabrost drznih bojevnikov, ki so se borili za svoje najdražje imetje, za družino, je zapodila sovražnika v beg. Darej, vrnivši se domov, je pripravljaval nov pohod proti Grkom, ti pa so se ojačili za nov napad z zgradbo brodovja.

Darejev sin Kserks je napadel Grško leta 480. pr. Kr. r., imel pa je vsled junštva 300 špartancev težke izgube pri Termopilah in bil potem na morju pri Sala-

mini premagan. — Atene postanejo glavno državno mesto grških rodov in Grki voditelji usode celega sveta. Upori Egipčanov proti Perziji oslabijo to državo. Peloponez dela Atencem mnogo skrbi. Periklej postane merodajen svetovalec Atencev. Uspehi zadnjih let povzročijo prepir z Rimljani o hegemoniji in tako pride do boja za Sicilijo. Pri Sirakuzah si priboré Rimljani zmago nad atenskim brodovjem l. 413 pred Kr. r. Vsled uničenja grške moči na morju se je razvilo svetovno gospostvo Rimljanov, ki so prav do današnjih časov zapustili najdragocenejše zaklade umetnosti in znanosti. Rim je postal vladar zahoda, dočim so vladale Atene še vedno nad vzhodom.

Dionizij pride do oblasti v Sirakuzah, peloponeška vojska se konča, Sparta si pribori nadvlado v grški državi in konča atenske tirane. — 388. leta poplavijo Galci apeninski polotok in upepelijo Rim. To je prvi avtentični pojav severne Evrope v zgodovini. Leta 356. se rodi Aleksander Veliki, ki se je polastil Male Azije, Egipta in Balkana.

Sicilija je bila povod prepira zdaj med Grki in Kartaginci, zdaj med Feničani, toda Rimljani znajo uveljaviti svoje

J. S. Z.

Gorje. V Gorjah se je krajevni odbor Ljudske stranke zavzel za to, da se oživi skupina Jugoslovanske strokovne zveze.

Šmartin-Stražišče. Naša skupina je v zadnji seji dne 6. oktobra t. l. sklenila, da bo mesečne prispevke pobirala vnaprej. Skupina se je zahvalila Franci Žontar za njeno vstrajno dosedanje delo. Prispevke bo pobiral znanprej odbornik Valentin Tepina iz Stražišča št. 85. Vzrok spremembe je, ker je Franciška Žontar pridružena skupnemu konsumu v Kranju kot prodajalka. Od naše Zveze pričakujemo skorajšnje rešitve glede znakov J. S. Z., o katerih se je sklepalo na sestanku na Brezjah 15. avg. 1918. — Radi bi kmalu imeli predavanja o nalogah J. S. Z., da bi si potem uredili zimske večere.

Kranj. Praznovali smo obletnico smrti zaslužnega moža dr. Kreka. Zjutraj smo imeli slovesen rekvijem s črno sv. mašo za pokojnim, zvečer isti dan 8. oktobra pa žalno sejo. Dobrega pokojnika se je spominjal zaupnik naše skupine Ferdinand Prebil.

Predavanje z razgovorom za skupino Šmartin - Stražišče - Kranj se vrši v soboto dne 19. oktobra ob 8. uri zvečer v »Zadružnem domu« v Kranju.

Iz Idrije. Delavski položaj je pri nas postal obupen. Najprvo, kar se tiče kuriva. Zima trka na duri, pa drv nič. Nekaj premoaga se dobi sedaj v žgalnici, toda ker pri nas nimajo iz večine takih peči za premoag in štedilnikov, zato se jih ne more porabiti za premoag, ampak samo drva nekaj izdajo. Teh pa ni. Sedaj, ko je bila narastla voda, je prinesla nekaj klavža, toda samo nekaj čez sto metrov, kar se pa prav nič ne pozna, če pomislimo, da je Idrija mesto, ki šteje 6000 prebivalcev. Kako priti do drv, je pri nas važno vprašanje. Kar se tiče prehrane, je zopet važno, posebno ker se je letos s krompirjem slabo obneslo, drugič pa če hočeš dobiti kaj živeža, moraš pa blago nesti na kmete,

pravice in premagajo tudi Hanibala, ki je prišel iz Kartagine čez Alpe v bitki pri Metavru leta 207. pr. Kr.

Blagostanje posameznih patricijev povzroči revolucionarno dobo, ki se začne leta 134. in konča z umorom Cezarja v letu 33. pr. Kr.

Krščanska prosveta nastopi z rojstvom našega Gospoda Jezusa Kristusa v Betlehemu leta 195. olimpijade in 44. leta vladanja cesarja Avgusta.

Leta 9. po Kr. so se bojevali Germani pod Arminom proti rimskim legijam Vara. Sam Tacit ga imenuje: »Liberator haud dubie Germaniae« (Osvoboditelj Germanov) in pripozna njegovo spretnost, ki mu je pripomogla do zmage nad Rimljani ob reki Emsi. Ta zmaga je obvarovala Nemcem njihov germanski prarod in jim zagotovila nadaljni razvoj.

Kelti, sedanji Irci, so prišli leta 43. po Kr. pod rimsko oblast in tako je bila prenešana rimska civilizacija na sedanje Angleško. 64. leta se je začelo preganjanje kristjanov pod Neronom. Tri leta pozneje so bili trije cesarji s silo odstranjeni s prestola. Razpad svetovne oblasti hitro napreduje. Goti, Franki in Alemani pridejo leta 250. v Galijo in Španijo, cesar Valeri-

kajti drugače ne dobiš nič. Kako naj li delavec more kaj takega, ker še v mirnem času ni imel nikake zaloge. Kaj takega morejo kvečjemu trgovci in pa trafikanti. Ravno kar se tiče tobaka, je to prava pac-karija. Dotično množino, ki je naznačena na karti, ga dobi vsak, potem ga pa še vsak dan delijo, tako da kdor stoji vedno pri trafikah, ga ima vse polno, drugi pa nič. Tukaj je pač treba, da se to drugače pre-uredi, da ne bodo samo nekateri s toba-kom preobloženi, drugi pa oškodovani. Teh par vrstic zadostuje, da mora biti de-lavstvo vedno na vse pripravljeno ter se je za vsak slučaj obrniti na pristojna me-sta, zlasti pa do naših poslancev, kajti časi so resni.

Delavske plače na Jesenicah ne za-doščajo. Pomisliti je, da so pri tvrdki Glo-bočnik v Ljubljani že lansko leto zvišali delavcem plače za 150 odstotkov, na Je-senicah pa šele letos komaj za 50 odst.

Jesenice. Na sestanku dne 29. sept. t. l. so se obravnavala agitacijska sred-stva, katerih se poslužujejo socialni demo-kratje proti nam. Na svojih sestankih so namreč trdili, da mi nočemo s sodelova-njem pomagati njim pri zahtevah, katere stavijo tovarniškim podjetnikom v smislu zboljšanja življenjskih pogojev delavstva. Da je ta trditev popolnoma napačna in le nelepo agitacijsko sredstvo, spričajo lahko vsi oni, ki so bili na zadnjem shodu, kate-rega je imel naš rajni evangelist dr. Krek med nami. Takrat je prišel na shod od so-cialne demokracije tudi gospod Čobal. Opozoril je, da bi ne bilo dobro, če ne bo skupnega nastopa vseh. Zato so se dome-nili, da bodo nastopali skupno in dogovor-jeno. Toda v istem času so pa že imeli ve-čino in so delegata našega konsuma kar lepo izrinili, a našega odbora niso nič več obvestili. Naš odbor je pa kljub temu ostal pri besedi, da ne bo staval separatnih zahtev in tudi ni agitiral za svojo organi-zacijo, temveč vse mirno prepustil moč-nejšim. Toda pokazalo se je, da niso mogli obdržati s svojo teorijo njihove organiza-

cije na takem višku, ki bi bil potreben se-danjim časom, zato smo uvideli potrebo, da poživimo tudi mi svojo organizacijo. To smo storili in stavili sedaj predlog glede skupnega postopanja. Poslali smo jim pi-smo, v katerem smo jim to kot potrebno obrazložili. Toda čujte in strmite, ljudje, ki imajo na jeziku toliko potrebo skupno-sti, so ta predlog odklonili. V odgovoru pripoznavajo pač potrebo skupnega nasto-pa, toda njih pogoj je, priklopitev k njho-vi organizaciji, češ, le potem je mogoče naše skupno delo. No, mi jim sedaj vemo lep odgovor na njihovo agitacijo, ker ve-mo, zakaj jim gre. Uvideli smo pa le še večjo potrebo po močni lastni organizaciji. Kljub temu smo pripravljeni, v vsakem slučaju, kadar se bo šlo za potrebe delav-stva, da jim podamo roko. Oni seveda bo-do zato pripravljeni šele takrat, kadar jih bo vodila v resnici ljubezen do bednega delavstva, ne pa interesi stranke. Mi smo storili svojo dolžnost.

Kaj je storila vlada za naše delavstvo?

Zima je pred durmi in delavske družine so brez kurjave — ni drv ne premoga. Premog je bilo preje dobiti vsaj po visoki ceni, odkar je pa vlada osnovala centralo za premog, je kot v vseh drugih slučajih, kjer so se osno-vale centrale, blago popolnoma zginilo iz trga. Pri tukajšnji deželni vladi je neki gospod, ki ima v rokah monopol premoga in ga razdeljuje ne kot pra-vico, ampak kot milost, katere pa do-slej naše delavstvo ni bilo deležno. In kaj je z drvami? Opetovano smo že opozarjali v našem listu merodajne či-nitelje, da bi pomanjkanju kuriva od-pomoglo na najlažji način, če bi poku-pili v vsakem okraju primerno gozdov, ozir. stoječega lesa in bi ga izsekali in razdelili po primerni ceni v večja me-

sta in industrijske kraje. Vlada ima za to na razpolago delavce-ujetnike, ka-kor tudi živež. Danes pa trka zima na duri in reveži bodo morali lačni obču-titi mraz v dvojni meri. Tukaj se vidi, da manjka na merodajnih mestih pra-ktičnih ljudi, ki bi imeli smisel za go-spodarstvo in pa blagor ljudstva. Se-veda, kdo bo pa skrbel za nemškona-cionalno politiko. Od enega zahtevati vse, bi bilo nekoliko preveč. Za drva so danes ravnalne cene krog 30 K za me-ter, dejansko se mora zanje plačati 80 do 100 K. Ali ni to ironija? Povprečno se porabi na mesec 1 meter drva, ali naj delavec dela samo za drva, — čevlji stanejo 100, 200, 300 K, — mast 90 do 120 K. — To so pač razmere, ki vpijejo po odpomoči. Kako naj revež še izhaja, v teh razmerah morejo živeti le milijo-narji in navijalci cen, ne pa pošten delavec. Zato se pač ni čuditi, če dan-es krade ve vprek in ljudje ne pozna-jo niti sedme božje zapovedi, niti se ne boje oblasti. Bral sem v nekem časo-pisu o ljudskih grelnicah. To je le ob-upen poskus odpomoči najskrajnejši sili ne pa resno delo. Koliko naših mož in mladeničev je v raznih garnizijah in drugih mestih (takorekoč brez haska, eden bi napravil, kar jih dela pet. Ka-ko vesel bi bil marsikdo, če bi dobil parmesečni dopust pod pogojem, da odda ljudski aprovizaciji po določeni ceni gotovo množino drv. Treba bi bilo inicijative in praktičnega duha pri merodajnih faktorjih, pa bi bilo marsi-kaj drugače.

Pristopajte k Jugoslo-vanski Strokovni Zvezi! Širite „Našo Moč“!

Leto 1066. je prineslo bitko pri Ha-stingsu, katere posledica je bila združitev angleških zadev. L. 1096 je važno zaradi prve križarske vojske. Sto let pozneje sledi na angleškem prestolu Rihard »lev-jega srva«, ki se udeleži s francoskim kra-ljem Filipom Avgustom tretje križarske vojske. Vrnivši se, se poteguje njegov brat Ivan za prestol Plantagenetov. Rudolf Habsburški se izvoli leta 1273 za rimsko-nemškega cesarja in ustanovi dinastijo, ka-tere potomci-nasledniki vojvode lotarinškega vladajo prav do današnjega dne.

V letu 1429. je zaznamovati velike zmage device Orleanske Ivane Dare iz vasi Domrémy nad Angleži pri Orleansu. ista in nedolžna, kakor je bila, se ni ničesar bala in je tako dovedla vojsko do slav-ne zmage. Njena taktika je bila prepričanje poštenega življenja, ki se ne boji smrti, temveč jo pozdravi kot vodnico v večnost. Njena drzna hrabrost je bila v spodbudo tedanji vojski (ki je bila najeta in plača-na), in se je pod njenim moškim vod-sramovala malodušno zaostati. 23 let po-zneje so bili premagani Angleži končno s kopnega pregnani.

(Konec prih.)

jan je premagal, Rim obupan. Konstantin ustanovi po njem imenovano mesto kot sedež rimske države. (330.)

V letih 375—395 prihrumijo Huni sko-zi Evropo in pomagajo uničiti gospostvo Rima, ki se je že razcepilo v vzhodno in zahodno rimsko državo. V letu 441. napa-dejo Vzhodni krajini (marki), da bi na razvalinah starega Rima, ki naj bi stal po poganskih prerokovanjih le 1200 let — ustanovili svojo državo. Združeni Goti in Rimljani se postavijo v bran in premagajo poganškega kralja Atilo pri Chalonsu leta 451. (Šalo, nekdanji Catalaunum, je kraj sredi širokega katalavškega polja, kjer se je leta 451. vnel eden najgrozovitejših bo-jev, kar jih svet pomni.) Atila je samega sebe nazival »Atila, potomec Nimrodov, vzrejen v Engadinu, po božji milosti kralj Hunov, Gotov, Dancev in Medejcev, groza sveta«. K. njegovim vazalom so spadali Rusi, Grki, Vlahi, Poljaki in Danci kakor zvemo v Nibelunški pesmi.

Carigrski cesar Teodozij se je pečal z mislijo, z umorom spraviti Atilo s pota. S tem, da je posegel vmes, je prisilil Atilo, da je razdelil svojo vojsko in z oslABLJENO korakal proti Chalonsu, kjer ga je čakala pogibelj. Neki menih iz Orleansa ga je po-

zdravil kot »šibo božjo«, in Atila si je pri-vzel tudi ta priimek v še večji strah lju-dem.

Upor tlačanskih narodov se je polegel z razpadom njegove svetovne države. Kmalu nato, leta 481., je ustanovil Klodvik galsko monarhije, Germani so sledili temu zgledu in ustanovili osem neodvisnih kne-ževin.

Leta 622. beži prerok Mohamed iz Meke v Medino in si kmalu pridobi vzhodno rimsko cesarstvo. Zdaj se je reklo osvoboditi krščanske države islama. To se je zgodilo v bitkah pri Tours in Poitiers (čitaj: Tur in Poatie) leta 732., kamor se je razširil Mohamedov nauk čez Španijo po-tom arabskega prodiranja. Karel Martel je zmagal tu nad polmescem saracenov in je preprečil razširjanje tega nauka proti severu.

Karel Veliki je vladal v frankovski državi od leta 768 — 814 in pokristjanil včidel Germanije vstevši do Dunaja. Nje-govi nasledniki so pogosto delili dediščino tega velikega cesarja.

Madžari, pregnani vsled poplave Volge, se dvignejo proti zahodu, da bi se naselili v Panoniji. Okoli leta 1000 prejme Štefan od papeža kraljevsko krono.

Mir in brezposelnost.

Na vzhodu so se naveličali vojske. Mir blesti na obzorju. Slovanski narodi ga hočejo. Zoper svojo voljo so šli v vojsko izvemši oficijelne Srbije. Zapovedovati nočejo. Borijo se le, v kolikor njihova gospoda pravi. Ta gospoda je bila dozda do malega v tuji roki, v nemški. Tako v Avstriji, Ogrski, Bolgarski, Ruski (tudi v Rusiji se ves sistem od Petra Velikega do najnovejše revolucije ne more imenovati domač, ampak tuj, zapadni, nemški).

Preobložena živali obnemore. Tako tudi ljudstvo. Davki, napori, delo, bolezen, prostovoljne zbirke, vse to počasi izčrpa moči. Slovanska ljudstva so onemogla, ker jim niso dali ne počitka ne hrane. Pride čas, ko se ta ljudstva spočijejo, nahranijo, ozdravijo rane in potem vstanejo k novim podjetjem. Bog daj, da pod boljšimi voditelji kot so bili zadnji čas nemški in z nemškim militarizmom, fevdalizmom in birokratizmom zastrupljeni.

Dejstvo je, da je onemoglost slovanskih ljudstev izsilila mir na vzhodu.

Na zahodu so se bojevali dalje. Vendar kolikortoliko so se morali vsaj nekaj časa z lastnimi silami, z lastno krvjo, ne več samo s slovansko. — Tri leta so jim polnili le-ti strelske jarke. Ker z lastnimi žrtvami, zato je prišla kmalu tudi le-teh utrujenost in onemoglost. Veliko prej kot je prišla slovanska. Angleži in Francozi — zlasti pa Angleži si pomagajo s kolonijami, zato Angleži najlažje dolgo zdrže.

No toliko so opešali tudi na zahodu, da si zamorejo slovanska plemena zopet vsaj nekoliko postiljati sama svojo postelj. V žalostnem stanu: Slovansko premoženje uropano, živina odpejlana, zlato in srebro pobrano, polja razteptana, možje pobiti, mladeniči enooki, enoroki, brez rok brez nog, ženske oslabiljene, otroci napol živi.

Ce je vse Slovane to zadelo, kaj potem slovanskega delavca. Zlasti onega, ki je moral prav na blizo okusiti tujo pest in prehrano iz rok tujega človeka.

Zdaj se bliža mir.

Nove družabne oblike, nove države, nove ustave. Brezbrižno vse to gledati, bilo bi samoumor. Delavec na dan. Tvoja bodočnost se piše. Razgovarjaj se, premišljaj, nasvetuj, zahtevaj; zimski večeri so tu. Udeležuj se jih! Bodi odločen!

Sporočaj na centralo! Odločnost nase. Saj veš, da še-le pod energično odločno besedo se kdo zgane.

Brezposelnost.

Zlati mir nam prinaša kot prvo darilo jedno brezposelnost.

Mnogo tovaren so zaprli. Tiste, katerih niso potrebovali za izdelovanje vojnega blaga. Delavce le-teh so poslali na fronto. Delavce na polju, železnici, obratih so nadomestili z ženskami, zato da se je milijonska, desetmilijonska armada pomnožila z najboljšimi močmi.

Vojna je trajala štiri leta in vseh dvaintrideset letnikov, to je od 18. do 50. leta je tvorilo to neizmerno morje

morečega se ljudstva. Mnogo od teh je ujetih, mnogo pohabljenih, mnogo jih še životari na fronti in v zaledju.

Golob s pisemcem leti od slovanskega vzhoda čez Evropo in pismo piše mir.

Vračajo se domov od vseh strani, od vseh štirih delov sveta, iz vseh front, vseh bolnišnic, vseh jetniških taborov, vseh vojnih pisarn, vseh pomožnih vojnih uradov.

Doma pa, kaj najdejo. Nekdanjih tovaren ni. Ena brezposelna truma. — V službi železnic, elektraren, tramvajev ženske. — Druga brezposelna truma. — V pisarnah, kjer je bil prej on zaposlen, slabša in manjša moč — tretja brezposelna truma. Organist brez prstov ne moreš biti, tudi urar in ključavničar ne — četrta brezposelna truma. — Orati, kopati, sekati z umetno roko in leseno nogo ne moreš — peta brezposelna truma. Ta Kalvarija se imenuje brezposelnost.

Občni zbor S. K. S. Z.

Žensko vprašanje.

Sklenjene so sledeče resolucije:

Žensko vprašanje, ki ima svoj vir v nasprotju med socialnim stališčem, ki ga ženski predpisujeta zakon in tradicija, ter zahtevami, ki jih stavi nanjo sedanj čas, je tudi v naših deželah postalo pereče. Pri njega rešitvi mora v čim večji meri sodelovati žensko samo.

V to svrhu je potrebno, da se med Slovenci razmahne moderno žensko gibanje, v katerem naj se izkristalizuje žensko stališče nasproti vsem vprašanjem, ki tičejo ženstva neposredno ali posredno; iz zove naj ženske etične, socialne, javno-pravne in politične zahteve.

Katoliško misleče slovensko žensko naj v tem nastopi iniciativno; ustanovi naj se splošno katoliško slovensko žensko društvo, in sicer če mogoče v okrilju S. K. S. Z., ki naj se požiivi in primerno preosnuje.

Ta organizacija naj potem oživotvarja razne socialne ustanove in naprave za ženske.

Odboru S. K. S. Z. se naroča, naj nemudoma ukrene vse potrebno, da začne čim preje izhajati slovenski ženski list s katoliško smerjo.

V narodno-kulturne svrhe naj se katoliško misleče slovensko žensko organizira v naši splošni ljudski izobraževalni organizaciji S. K. S. Z.

Vse naše žene in dekleta naj pristopijo ženskim odsekom slovenskih katoliških izobraževalnih društev.

Ženske odseke naj, kjer le mogoče, vodijo ženske same; zato naj se na vsak način pridobe za društveno delo učiteljice in druge izobraženke.

Prirejajo naj se posebni tečaji za izobrazbo društvenih voditeljic.

Dekleta pod 18 leti naj brez resnične potrebe ne hodijo v mestne službe. Za služkinje naj se ustanovi starostno podporno društvo. Vodstvo brezposelnih zavodov naj se poveri v to svrhu izobraženim močem.

Za ženske na deželi naj se uvedejo zimski poučni tečaji za razne panoge domače obrti.

Okno v svet.

Delavski kongres na Dunaju. Z ljudsko izobrazbo raste ljudska vlada. Kakor bo po tej izobrazbi srce ljudstva boljše ali slabše, tako bodo tudi časi. — Na Dunaju so se sešli v dneh 21., 22. in 23. septembra 1918 delavski zastopniki krščansko-socialnega prepričanja. Prišlo je 302 odposlanca. Zastopali so 210 krajevnih organizacij. Zborovali so v zbornici deželnega zbora nižjeavstrijskega.

Borza je semenj z vrednostnimi popirji. Popirji, za katere jamči kaka država, zavise od zmag na bojišču. Vrednost njih pada z državnimi porazi. Od kar so začeli poročati o bolgarskih porazih, se je pojavilo v Budimpešti silno prekopicovanje na vrednostnem trgu. Popirji vredni en dan prej veliko premoženje, so padli na malenkost in narobe.

Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Sorbenje, Najzanesljivejše sredstvo proti temu je
„PARATOL“
garje, domače mazilo,
lišaj, Ne maže, je brez duha, torej tudi čez,
hraste. dan uporabno. Velik lonček K 5 —
dvojni lonček K 9. — PARATOL —
P R A S E K varuje občutljivo kožo.
Skatija K 3. — Oboje se dobi proti
predplačilu ali povzetju pri
PARATOL delavnici lekarnarja ULMER
Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsek ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2 %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezen tujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev: motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in repereznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in špecijalnega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. - Lastna zeljarna.